

Správa o činnosti pobočky štátneho archívu v Banskej Bystrici pobočka Lučenec v roku 2013

Poslaním pobočky štátneho archívu v Lučenci bolo aj v roku 2013 preberať, uchovávať, odborne spracovávať a širokej verejnosti poskytovať prístup k archívnym dokumentom, jedinečným prameňom nášho kultúrneho dedičstva.

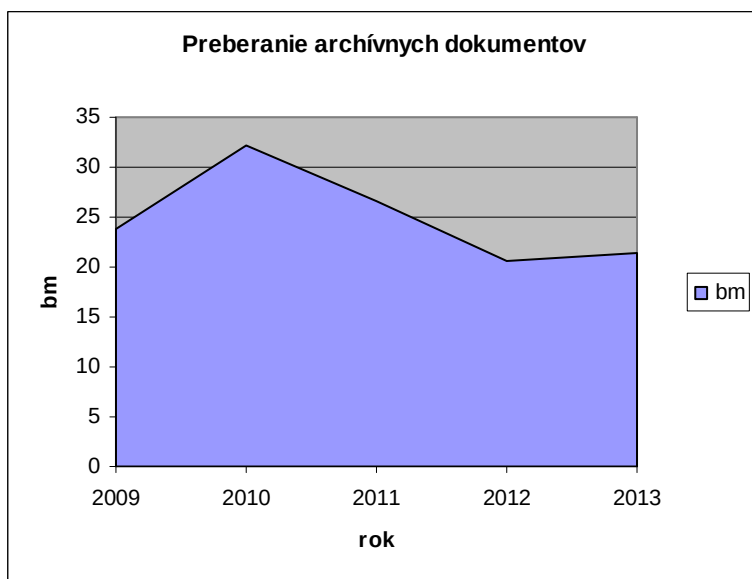
Pobočka štátneho archívu má v spektre kultúrnych inštitúcií v meste svoje nezastupiteľné miesto.

V roku 2013 pracovali v archíve dvaja zamestnanci, ktorí vykonávali odbornú činnosť s vysokoškolským vzdelaním.

Predarchívna starostlivosť bola zameraná na vykonanie štátneho odborného dozoru nad správou registratúry aj na úseku kontroly uloženia archívnych dokumentov. Pôvodcom pri zabezpečovaní správy registratúry bola poskytnutá metodická inštrukcia, posudzovanie a schvaľovanie registratúrnych poriadkov a plánov ako aj posudzovanie návrhov na vyradenie registratúrnych záznamov. Výkon štátneho odborného dozoru uloženia archívnych dokumentov u ich pôvodcov sa zameriaval na 10 kontrol. Vykonalo sa 108 vyradovacích konaní, 289 konzultácií a inštrukcií a 15 školení. Do archívu bolo prebratých celkom 21,35 bm archívnych dokumentov.

Archívne dokumenty v pôsobnosti štátneho archívu tvorí celkom 381 súborov v rozsahu 1071,31 bm.

Účelová budova archívu na Kubínyiho námestí č. 1 v Lučenci slúži už takmer desať rokov potrebám archívu. Nachádzajú sa v nej administratívne priestory, vzácna odborná knižnica a depozitár. V celom objekte sú vytvorené optimálne podmienky pre trvalé uloženie archívnych dokumentov. Kvalita priestorov je nesporná ale kapacita nedostačujúca.

Bývalý rodinný dom na ulici M. Rázusa č. 18 v Lučenci je druhým objektom archívu. Nachádza sa v pamiatkovej zóne mesta. Momentálne je dlhodobo v štádiu opráv a rekonštrukčných prác. Jedná sa o kvalitnú budovu s bohatým priestorovým členením, dobrou polohou a hodnotnou architektúrou. Adaptáciou vyčlenených častí sa naskytla možnosť na riešenie priestorových potrieb archívu.

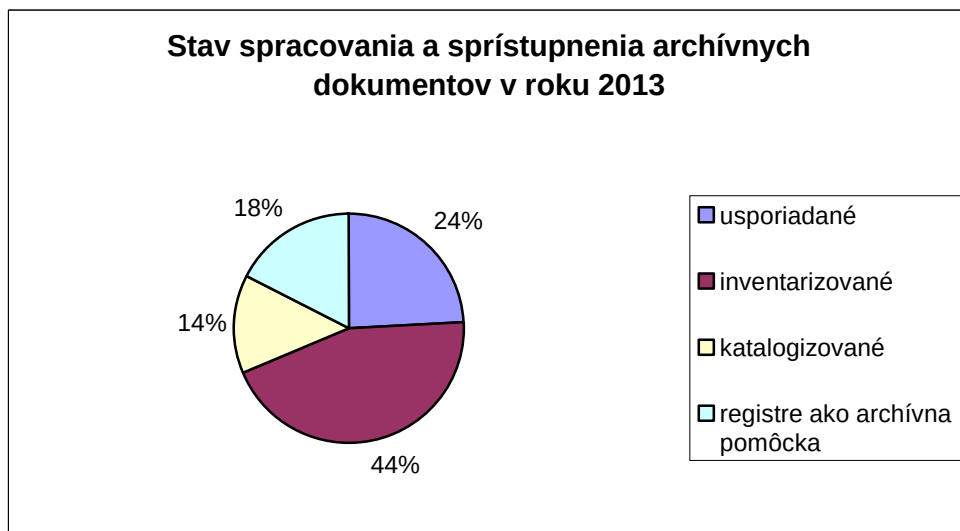
Depozitár na Kubínyiho námestí č. 1 je vybavený stacionárnymi a pohyblivými regálmi firmy Nicol Martin.

Do objektu na Rázusovej ulici č. 18 sa ešte v roku 2008 zakúpili od firmy MERCATOR DMS a.s. kovové stacionárne regále s plochou využitia na 181,78 m². Do budovy s počtom miestností osem bude možné umiestniť 789 bm (bežného metra) archívnych dokumentov. V depozitároch archívu sa pravidelne vykonáva prevencia na znižovanie degradačných vplyvov na archívne dokumenty. V priestoroch sa sledujú klimatické podmienky, reguluje sa vykurovanie s primeraným vetraním, udržiava sa čistota a bezprašnosť.

Filmotéka archívu obsahuje konzervačné a študijné kópie vybraných archívnych fondov v počte 84 kusov mikrofilmov.

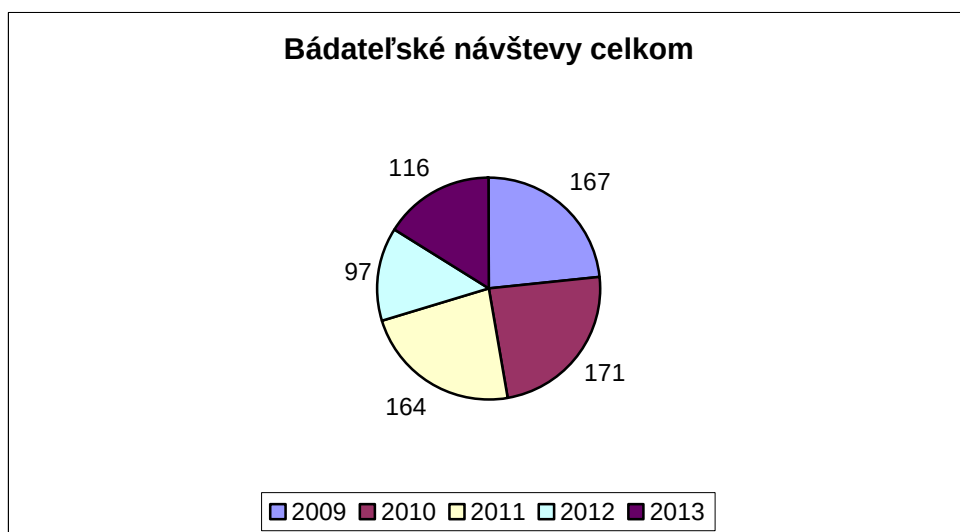
Spracovanie a sprístupnenie archívnych dokumentov je jednou z priorít odbornej činnosti archívu. Pre akútny nedostatok odborných pracovníkov je táto činnosť archívu značne ohrozená. Archívne fondy sú pre bádateľov sprístupnené kompletne v 182 archívnych pomôckach. V rámci rezortnej výskumnej úlohy k príležitosti 100. výročia začiatku prvej

svetovej vojny archív vyhotovil tematický katalóg. V súvislosti s riešením otázok súvisiacich s centrálnou evidenciou hudobných prameňov na Slovensku a teda i prameňov uložených v sieti štátnych archívov sa archív zapojil do celoslovenského súpisu hudobných prameňov. Z celkového množstva 1071,31 bm archívnych dokumentov je inventarizovaných 474,62 bm, katalogizovaných 148,17 bm.

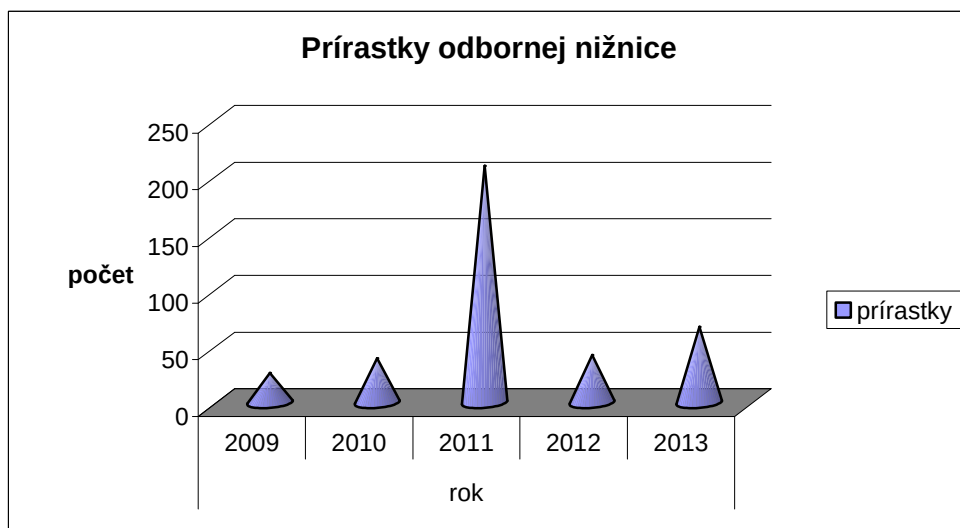

Archív v sledovanom roku navštívilo 63 bádateľov, ktorí vykonali 116 bádateľských návštev. Okrem tuzemských bádateľov archív poskytol prístup k archívnym dokumentom štúdiom aj zahraničným bádateľom pochádzajúcim prevažne z Maďarska a Izraelu. Najväčší záujem bol o bádanie z oblasti regionálnej histórie, dejín školstva, hospodárstva a genealógie.

Rok	2009	2010	2011	2012	2013
Počet bádateľov	66	69	72	54	63
Počet bádateľských návštev	167	171	164	97	116

Príručná odborná knižnica sa v priebehu roka doplňovala o odborné knihy, tlačoviny i literatúru miestneho a regionálneho charakteru prevažne darom. Vo vykazovanom roku pribudlo do knižnice 67 titulov kníh. Spolu s ročným prírastkom sa v knižnici nachádza 4945 zväzkov kníh. Všetky knižničné jednotky sú elektronicky skatalogizované v programe Bach-Knižnica. Knižnica bola pre svoju bohatosť a historickú rozmanitosť často využívaná bádateľmi.

Úlohy vytýčené v Uznesení vlády č. 67 z 27. januára 2010 v ktorej sa stanovuje stratégia rozvoja miestnej a regionálnej kultúry archív plnil aj počas roka 2013.

V súvislosti s prípravou a realizáciou výstavy Klenoty Slovenských archívov lučenecká pobočka participovala pri výbere svojich cimelií. Výsadná listina Františka I. z roku 1815 pre obec Tuhár pri Lučenci zaujala a bola vybratá na prezentáciu archívu.

Archív v rámci cezhraničnej spolupráce (archív, knižnica, múzeum) už tradične, niekoľko rokov, spolupracuje s maďarskými partnermi.

Vzácnou návštevou v pobočke štátneho archívu bol historik Pavel Dvořák. Pri tejto príležitosti sa nadviazala príjemná a hodnotná spolupráca na realizáciu dokumentárneho filmu Bitka pri Lučenci z cyklu RTVS2 Hľadanie strateného času „Epizódy“.

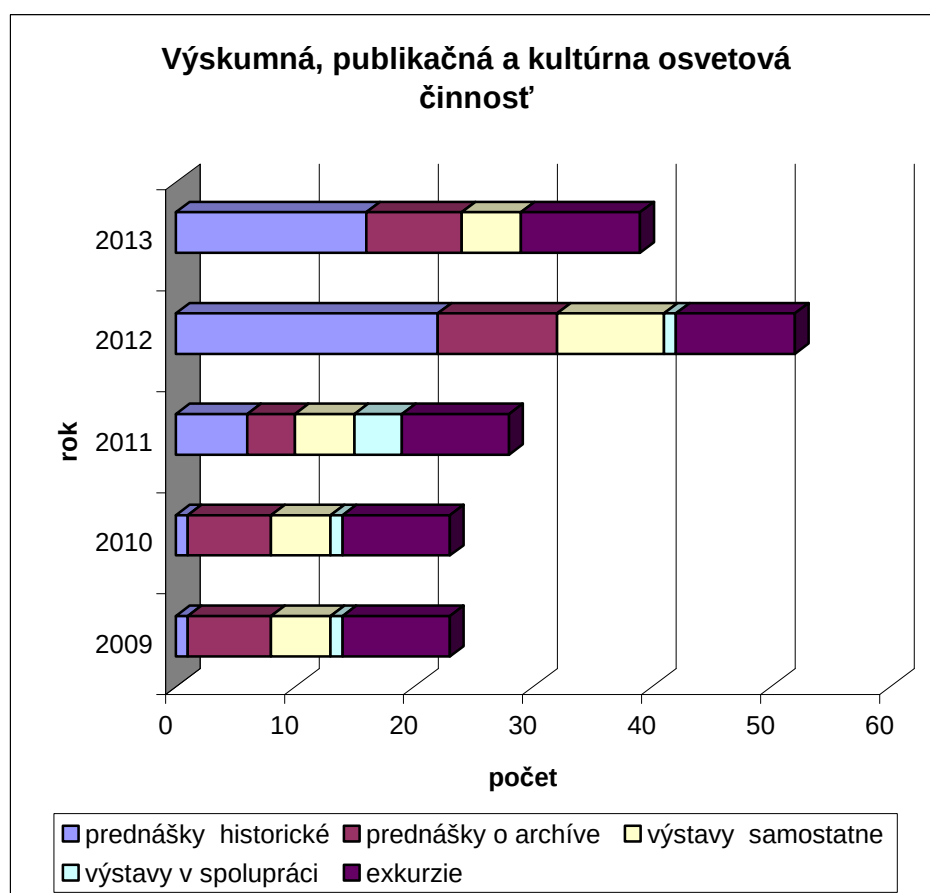
Vo výskumnej činnosti sa archív už dlhodobo zameriava na témy z oblasti smaltovníctva, dejín tlačiarní, cirkví, osobností, a pod.

Archív sa v roku 2013 prezentoval svojimi stálymi výstavami, ktoré sa sporadicky aktualizujú a pripravil aj niekoľko samostatných výstav z ktorých vyberáme:

1. Ján Jiskra z Brandýsa a Bitka pri Lučenci v roku 1451
2. Lučenecký cintorín trochu inak
3. Stála expozícia k dejinám kníhtlače a tlačiarní v Lučenci
4. Firma Árpád Medveczky (remená, obchodník s koženým tovarom) a jeho obchodní partneri
5. Vetráková Alena, autorská výstava obrazov amatérskej výtvarníčky z Lučenca

V spolupráci s Banskobystrickým samosprávnym krajom, Novohradskou knižnicou a Novohradským múzeom a galériou v Lučenci archív pripravil tematickú výstavu v rámci podujatia „Cyrilometodiáda“

V kultúrno-osvetovej činnosti sa archív tešil veľkej pozornosti a záujmu.

Archív organizoval v poradí 5. Deň otvorených dverí. Bohatý program pozostával z prednášok o histórii a činnosti archívu, o histórii mesta, z ponuky výstav inštalovaných v budove archívu, exkurzie v jej priestoroch a v popoludňajších hodinách z informačnej prechádzky za osobnosťami pochovanými na mestskom cintoríne.

Mgr. Kristína Becaniová
riaditeľka archívu

Aj v roku 2013 mal archív nadštandardné vzťahy s miestnymi a regionálnymi kultúrnymi inštitúciami, s Mestom Lučenec i s ďalšími subjektami a združeniami:

- Mestské informačné centrum v Lučenci
- Miestna organizácia Matici slovenskej v Lučenci
- Pamiatkový úrad
- Mesto Lučenec
- BBSK, Novohradské múzeum a galéria v Lučenci
- Gymnázium Boženy Slančíkovej Timravy v Lučenci
- BBSK, Novohradská knižnica
- Evanjelická a.v. cirkev v Lučenci
- Phoenix Lutetia, občianske združenie
- obec Divín, Kokava nad Rimavicou a pod.

Rozpočtové opatrenia smerovali na pokrytie režijných nákladov archívu.